

Dr. Vass József igazgató: *Az ifjúság szerepe a jótékonyágban.*

Abban már megállapodtunk bevezető előadásom folyamán, hogy az ifjúság működésének szociál-karitatív jellegűnek kell lennie a szó teljes és szoros értelmében. A mai előadásban le kellene szegezni, meg kellene állapítani, illetőleg körvonalozni azt, hogy milyen feladatok teljesítésére hivatnának meg azon egyetemi ifjak, akik a szociál-karitatív működésbe belevonathatók. Azt hiszem, t. Hölgyeim és Uraim, hogy három pontba lehetne ezen feladatokat összefoglalni. Az egyik volna az, amit a Missió-Társulat helyzet-tanulmányozásnak szokott nevezni. Eszerint azok, akik a feladat teljesítésére vállalkoznak elmennek a kiszemelt családokhoz és ott kitanulmányozzák a segélykérők viszonyait, hogy vajjon nemcsak szimulálnak-e, vajjon úgy lehet-e rajtuk segíteni, ahogy ők gondolják, vagy talán a segélynek más módját kell használatba venni. Pénzre van-e szükségük vagy vigasztalásra, vagy jó tanácsra? Ez volna az akcióba vonandó ifjúság feladatainak elsőpontja. A második pont volna a tulajdonképeni segélynyújtás. Afribourgi diákok nemcsak helyzettanulmányokat végeznek, hanem bizonyos határokon belül a közvetlen segélynyújtás is hatáskörükbe tartozik. Lélektani szabály, hogy az, akinek helyzetnyomorát fáradtságosan kiismerte, úgy érzi, hogy félmunkát végzett, ha magát a segélyt nem ő, vagy nem is nyújthatja. Fontos ez a pszichológiai momentum különösen az ifjúságnál, amelynek érdeklődését, ha megnyerni sikerül, nem volna szabad részmunka végzésére szorítani. Következőleg meg kellene állapítani azon anyagi latitudine-öt, amelyen belül és a módokat, amelyek szerint az ifjúság a segítő irgalmasság cselekedeteit gyakorolhatja. Harmadik pontja volna a feladatoknak, hogy a bevonandó erők azon széles néprétegekre, amelyek a gazdasági elhelyezkedésben legalul kerültek és amelyeknek a kultúra áldásaiban méltánytalanul kevés részük van, valamiféle szellemi emelő hatással legyenek. A csak anyagi segítség nem teljes segítség és nem szociál-karitatív segítség. Lehet karitatív, de nem *szociális* segítség. Ha szociál-karitatív módon akarunk segíteni, akkor az alamizsnán kívül valami lelkit, valami lelkiséget kell belevinnünk az illető szegények lelkébe. Emelni kell azt a lelket, hogy érezze, hogy ő is tagja a társadalomnak, hogy megnyugodjék és megbéküljön helyzetével, hogy energiák fakadjanak benne és erő kezdjen el lüktetni ott, ahol eddig nem láttunk egyebet, mint a nyomor bús lemondását vagy gyűlölködő dühét. Azt gondolom, hogy nem lehet másként ezt a harmadik feladatot teljesíteni, mint úgy, ahogy a lelket, a vallásos lelket próbáljuk

rendbehozni. A vallás elvégre is nem narkotikum, ahogy a legújabb szabadgondolkodás jellemezni szereti, nem kloroform, nem altató vagy lélekzsibbasztó szérum, amelynek az volna hivatása, hogy milliókat fordítson a kizsákmányolás megkönnyítésére. A vallás szociális szempontból is forrás, erő, a vallás tűz és gondolat, erő és meggyőződés, megnyugvás és lendület. A vallás a gazdasági berendezkedésben teljesen sohasem érvényesülő igazságosság megjavítója a lelki ismeretek kifinomítása révén; — a vallás az annyira szubjektív boldogság talajának előkészítője, az élet egyenetlenségeinek egy legmagasabb egységben összefoglalója és feloldója.

Szükséges tehát, hogy mindenki, aki szociál-karitatív módon működik, valóságos misszionáriusa legyen a vallási eszmének. Minket sokszor azzal vádolnak, hogy kizárólagosak vagyunk. Ez tévedés. Amikor nagy szociális problémáról van szó, akkor vallási téren sem vagyunk kizárólagosak, sőt kívánatosnak tartom, hogy ezen a téren és ilyen értelemben érvényesüljön Nagy Frigyesnek mondása: «Üdvözüljön ki-ki a saját faconja szerint». Vagyis a túrhető élés szintájáról lehanyagolt vagy letaszított ember, bármilyen vallású is, kapja meg a segítő kezektől a saját vallásának vigasztaló eszméit olyan tisztaságban és világosságban, aminőben ezek reá hatni tudnak, hogy emberebbé és szocialistábbá tegyék őt magát.

Ezen harmadik pont révén a szociál-karitatív munkának minden egyes munkása misszionárius. Pótolja az egyház missziójának hiányait, amennyiben az egyház mostanában különösen nagyobb városokban, ipari centrumokban az emberiség sűrűsödési pontjain nem tud hozzáférközni minden emberhez. Nem régen olvastam egy német értekezést, amely a missziós tevékenységről szólt. A szerző azt fejtegeti, hogy a világiaknak nem szabad a katolikus papokat magukra hagyniok misszionárius munkájukban, mert — írja elszörnyűködve — 7000 ember esik Berlinben egy papra. Hétezer ember térryjegsok egy papnak, de mit szóljunk mi? Ha a statisztika szerint számítok, akkor valószínűleg 25.000 ember esik nálunk egy papra. Ha az életet nézem, az számítom, hogy itt a fővárosban hány emberrel kerül vagy kerülhet érintkezésbe a lekipásztor, igen szomorú eredményre bukkanok. Nálunk húsz- és harmincezrek kerülnek egy-egy lekipásztorra és az az egy pap sehogysem tud hozzájuk eljutni. Ebből következik, hogy a harmadik pont épen a pauperizmus kérdésében rendkívül fontos feladat és kiegészítője az egyház missziójának; következőleg, akik e munkában résztveszneK, azok apostoli munkát végeznek. Azonban t. Hölgyeim és Uraim, a nyomor rendesen nemcsak nyomor, hanem

bűn is. Nem úgy értem, hogy a nyomorgó bűnös abban, hogy nyomorban van. Nem vállalkozom és azt hiszem, senki sem merne vállalkozni arra, hogy megállapítsa, ki mennyire kovácsa a saját nyomorult sorának, hanem úgy értem, amint a Szentírás mondja: a szegénység az nagy bűncsábító. A bűn lelki nyomor, amely legtöbbszörre szociális nyomorba ágyazódik bele és annak sötét velejárója. A bűn ugyan nemcsak a szegény osztály szomorú kiváltsága, megvan az mindenhol, de a többi osztályban nem őlt szükségképpen tömegjelleget, mert ellenszerei ott könnyen hozzáférhetők, bár vigyáznunk kell ezen megállapításnál, nehogy azt hirdessük, mintha a kultúrába ágyazott bűnök, befejlődések és leki dekadenciák kevésbé volnának veszedelmesek, mint a gazdasági nyomorba ágyazottak. Az azonban tény, hogy a tömegek erkölcsi defektusai nehezebben izolálhatók, következésképp inkább kontagiózus, ragályos jellegűek. Veszedelmesek a főbűnösök nemcsak a tömegekre, hanem esetleg azokra is, akik gyógyító szándékkal közelednek feléjük. Meg kell tehát állapítanunk, hogy a nyomor, amelyet a szociál-karitatív téren működőknek látniok, ismerniök, megtapasztalniok kell és amellyel kapcsolatba kell lépniök, nemcsak nyomor, hanem bűn is és pedig ragályos bűn. Következésképp vigyázni kell arra, hogy az ifjak a nyomorral együtt szükségképpen a bűnnel is érintkezvén a nyomor ré/én a bűn fertőzése ne illesse őket. Nehogy úgy járjanak, hogy segíteni akarván, maguk is elvesznek. De talán nem is kell itt ezt a gondolatot fejtegetnem, hiszen mindannyian szem előtt tartjuk, hogy féltve őrzött kincsünkről, az ifjúságról van szó. Hiszen erre az ifjúságra úgyszólván valóságos hajtóvadászatot indítanak a nagyvárosok bűnei, azok a tényezők, akik hivatva vannak arra, hogy az ifjúságot neveljék, aggódó figyelemmel próbálják az ifjúságot elszigetelni a csábítások ellenében. És itt van az én nehézségem, az én aggodalmam. Ha belevisszük az ifjúságot a szociál-karitatív működésbe, belevisszük esetleg a tömérdek bűnalkalomba is. Könnyű ezt a nehézségét felszínesen úgy megoldani, hogy azok, akik belevitetnek a szociál-karitatív munkába, legyenek rendkívül erősen vértezett egyéniségek. Felszínes ez a megoldás, mert kiről tudhatjuk, hogy erősen vértezett egyéniség, hogy lelki szempontból felülemelkedik mindenben, ami ártalmas lehet és hogy egyénisége annyira körül van bástyázva, hogy sorsa felől nyugodtak lehetünk? Hiszen a középkor lovagját, aki pedig teljesen körül volt páncélozva s akit ezért sérthetetlennek hittek, sem lehetett sérthetetlennek tartani, mert egyetlen páncélnyílás vagy óvatlan pillanat életébe kerülhetett, ha ravasz és ügyes ellenféllel állott szemben. Ebből az következik, hogy a kiszeme-

lendő ifjúságot először meg kell nevelnünk. De hogyan? Szemináriumokban? Vagy talán úgy, hogy kipróbált tagoknak közvetlen kezelése alá adatnának? Mindkét mód jó és célirányos. Azonban t. Hölgyeim és Uraim, akár az egyik, akár a századik lehetőséget veszem, mindig arra jutok, hogy ezeket az eshetőségeket csak szervezeti, egyesületi erővel lehet nyújtani. Ezen a ponton azonban oly kérdéshez jutottunk, amely sokkal általánosabb, mint ezen tárgyalás keretei. Azon nagy perspektívának kitöltésére, azon nagy célok elérésére, amelyeket a harmadik pontba összefoglaltam, vagyis a szociál-karitatív működés teljes kifejtésére, az egyház missziójának kiegészítésére, a nagy tömegeknek Krisztushoz való visszavezetésére szükséges volna valami olyanforma nagy, az egész országot átfogó, de Budapestről kiinduló szervezet, amilyen a hölgyvilágban a Szociális Misszió Társulat. Ez azonban, mivel hölgyekre támaszkodik, önmagát határolja el a teljes kifejlődés lehetősége elől. A férfiakat ugyan nem lehet ebbe a szervezetbe belevonni. Már pedig a nagy szociál-karitatív misszionárius feladatokat női erővel — akármilyen tisztelettel is vagyunk irántuk — tisztán női erővel megoldani nem lehet. Férfi erő is kell oda. Csak egyet említek. A nő bájos, kedves, okos, sokat tud tűrni, de vannak helyzetek, amelyekbe nem tud bekapcsolódni. Vegyük csak a szociáldemokrata gondolatokban és izgatásokban eldurvult alsó rétegeket. Ezekben a nyomor és bűn sötét cinizmusá néha olyan elemi erővel mutatkozik, hogy a nőt épen gyöngédsége teszi kevésbé alkalmassá a közeledésre. Oda férfikéz és férfilelek kell! Szükség volna tehát egy, az egész országot behálózó szervezetre, amelybe a világiak apostolkodása címén az összes megszerezhető erők összegyűjtenének és egyesületi úton próbálnának érvényesülni. Ez a szervezet azután megnevelné a saját munkásait és eszméinek apostolait, akik a szervezetet is továbbépítenék, meg a szociál-karitatív munkát is végeznék Ilyenforma Németországban a Charitas-Verband für das kath. Deutschland, amelynek élén Wertmann áll. Ugyanilyen Németországban a 4-5 felé széttagolt evangélikus szervezet. A Hamburgische Evangelische Stadtmission, közel 600 munkaerővel rendelkezik, köztük 200 olyannal, akik nem dilettánskodnak, hanem kizárólag az egyesület dolgaival foglalkoznak. Ellátásukról természetesen a szervezet gondoskodik.

Kerestetik ennél fogva valaki! Kerestetik egy férfi Farkas Edith, aki ezt a szervezetet létrehozná. A nőknek van már Farkas Edithjük, de a férfiaknak élére még nem állott senki. Vannak, akik sokat dolgoznak, de még olyan valaki nem akadt, aki ezt az égetően sürgős gon-

dolgot lanzírozná, aki belevinné egész energiáját és azt mondaná: megcsinálom, ha belepusztulok is! Tudom jól, hogy nagy nehézségekbe ütközik egy ilyen szervezet létesítése, de az volna egyedül hivatva arra, hogy az egyetemi ifjúságot is, mint külön akciót saját kereteibe beleállítsa. Van ugyan itt Budapesten és az országban is egy szervezet Szent Vince névvel, a Szent Vince-konferenciák intézménye, amely szintén a szegényüggyel foglalkozik. Azonban nem ismerem a párisi Nagy Tanács programját, nem tudom megállapítani, vajjon ezen erősen szociális törekvéseket, melyeket fejtegetni szerencsém volt, engedné-e programjába belevitetni. Ha igen, lia szociálisabbá lehet tenni a Szent Vince-konferenciákat, akkor megvolna az a szervezet, amelybe a férfimunkaerőket be lehet gyűjteni és a nagy feladatokhoz nagy lendülettel hozzáfogni. Természetes, hogy az egyetemi ifjúságnak szociál-karitatív munkába beállítása is ezen férfi-központ feladata volna. Bármily nagy tisztelettel vagyok is a konferenciák csendben folyó karitatív működése iránt, meg kell állapítanom, hogy a szükséges lendületet, a fejlesztő, átfogó nagy akaratot nem találok sehol, következőleg visszatérek az eredeti gondolathoz, ahhoz t. l., hogy itt van ez a női központ, amely rendkívüli buzgalommal és nagyotakarással próbál szociál-karitatív feladatokat végezni/és — ami a jelen esetben különösen fontos — ilyen feladatok végzésére *kiépülni*. Ez a szervezet tudja, hogy a kezdet kezdetén van és érzi, hogy a temérdek munkához sok munkaerőre van szüksége. Sok munkát végez ez a szervezet, de érzi, hogy sokkal többet kell végeznie, ezért akar *nagyot* és akar nagy lenni. Segíteni kell nagyotakarásában és az egyetemi ifjúságot is ide kell, legalább ideiglenesen, beállítani. Hogyan? Nagyon egyszerűen! Az egyetemi szekció beállításához nem *sok* ember kell, hanem *kevés* meggyőződéses ember szükséges. Kezdődjék 5-6 ifjúval; azok majd terjesztik az eszmét. Az ifjúság a nagy lehetőségL,htfi:dozója; hála Istennek, nemcsak az aljas rossznak, hanem a heroikus jónak lehetőségei is benne vannak. Így alakuljon az egyetemi ifjúságból valami kis szociál-karitatív szerv, amely táplálkozzék a központból és környezetéből mindaddig, míg át nem mehet természetének megfelelően igazi helyére, az alakítandó új nagy szervezetbe, vagy az ilyen munkára berendezkedő Szent Vince-konferenciákba. A kis szekció sejt lesz, amely oszlással szaporodik. Tagjai majd összefognsk szétmenni, agitálni, érvelni, meggyőzni verbuválni, hogy hamarosan összehozzák a kis szekcióból a nagy szekciót.

Ez az első megjegyzés. Második megjegyzésem az, hogy az ifjúságot nem volna szabad mindjárt a munka kellő közepébe eresztetni

vagy vezetni, mert nem szabad elfeledni, hogy a nyomor igen sokszor ugyanazon a helyen *bűn* is. Eleinte csak előre kitanulmányozott helyekre volna szabad küldeni őket. Nem a nehéz, hanem a könnyű problémákat kellene feladni nekik; egyébként hiszem, hogy a vezetőség belátása és tapintata meg fogja találni azokat a módokat, amelyek szerint az ifjú erőket foglalkoztatni szabad és lehet.

Végül arra kellene törekedni, hogy az ifjúság örömét találja a munkában! Ne vegye észre, hogy ő még nem egészen kinőtt szerve a szociál-karitatív munkának, ne érezze, hogy még ki nem fejlődött orgánus. A gyámkodást nem szabad nyuggá fejleszteni, az ifjúság részére az önállóságnak bizonyos mértékét kell biztosítani, hisz ez az ifjúság nem gyermekemberekből áll. Hozzá tartozik az ifjúság pszichológiájához, hogy az önálló munkát szereti, gondolatait, kikezdéseit, egyéniségét érvényesíteni óhajtja. Ezeket a finom lelkiségeket okvetlenül tiszteletben kell tartani.

Befejezésül kívánom, hogy sikerüljön az egyetemi ifjúság virágzó erejét az eszme részére megnyerni, hogy a szociál-karitatív munkálkodás Magyarországon is minél nagyobb lendületet nyerjen.